

Nr 137.

Uppläst och godkänd i första kammaren den 8 augusti 1914.
, , , andra kammaren den 8 augusti 1914.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående i fråga om åtgärder till främjande av vetenskaplig forskning och undervisning i publik och privat internationell rätt.

Till Konungen.

Uti inom riksdagen väckta motioner har framhållits önskvärdheten därav att utredning verkställdes rörande inrättande av en lärostol i publik och privat internationell rätt eller vidtagande av annan lämplig åtgärd till befrämjande av vetenskaplig forskning och undervisning i ifrågavarande ämnen samt att för riksdagen framlades det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Till stöd för motionerna har uti nu ifrågavarande hänseenden anförts huvudsakligen följande:

För att befordra folkrättens praktiska tillämpning på allt vidsträcktare områden av den mellanfolkliga samfärdseln, låge det naturligtvis ofantligt stor vikt uppå, att en systematisk och vetenskaplig bearbetning av dess innehåll, så vitt möjligt, över hela världen komme till stånd och att en grundlig undervisning i detta ämne lämnades främst åt dem, som genom sitt levnadskall bleve närmast hänvisade till denna praktiska tillämpning. Ju större förtroget med dess normer bleve hos staternas internationellt representativa organ och ju större enhetlighet i avseende å dess grundprinciper vunnes, för vilken enhetlighet en djupgående vetenskaplig bear-

betning över hela linjen vore en oundgänglig förutsättning, desto större bleve förutsättningarna för lagbundenhet och ordning i de mellanfolkliga förhållandena. Förvisso kunde under denna förutsättning konflikter lättare helt undvikas och förvisso kunde också konflikter, som väl ändock uppkomme, bliva tillförsäkrade ett långt mera objektivt och vederhäftigt bedömande, om de representativa organen från båda sidor vore genomträngda av en fast tro på den internationella rättstillämpningens höga kulturuppgift, och om denna övertygelse dessutom vore grundad på ett fast vetenskapligt underlag av enhetliga rättsprinciper.

Oavsett de skäl, som således i alla stater påkallade åtgärder för den folkrättsliga forskningens och undervisningens befrämjande och stödjande, torde man i vårt land hava eu alldeles särskild anledning att behjärta detta ändamål. Sveriges bidrag till folkrättsprincipernas praktiska förverkligande hade på sin tid, i den mån man över huvud taget kunde tala därom, varit mycket betydande, men Sverige hade, till följd av folkrättens ringa bearbetande i vårt land, saknat möjlighet att göra dessa bidrag så fruktbärande för det mellanfolkliga arbetet på detta område, som de eljest skulle kunna blivit. Vår historia vore nämligen i denna del föga utforskad. I de sista årens verksamhet för folkrättens konventionella formulering hade Sverige visserligen varit utomordentligt lyckligt representerat, men just bristen på en inhemsk vetenskaplig bearbetning av folkrätten hade säkerligen vid flera tillfällen därunder gjort sig kännbar och förringat den insats, som från vår sida eljest skulle kunna hava gjorts.

Ej mindre nödvändig torde emellertid en fördjupad forskning och en förbättrad undervisning i internationell privaträtt vara. Med den utomordentligt starka utvecklingen av de moderna staternas inbördes affärsförbindelser och ekonomiska avhängighet av varandra, framträdde behovet härav för varje dag allt starkare.

Vid behandlingen av tvister, som föranleddes av den mellanfolkliga affärstrafiken, gjorde sig givetvis för våra domstolar behovet av grundliga insikter på den internationella privaträttens område kraftigt påmint. Domstolarna vore ju visserligen i fråga om det slutliga avgörandet hänvisade till svensk lag, där sådan i det särskilda fallet funnes att tillämpa, men för klarläggandet av en massa sakfrågor, som i väsentlig mån vore grundläggande för det slutliga avgörandet, kunde kännedom om utländsk rätt och utländsk sedvänja vara nära nog oeftergivlig. Och ännu starkare framträdde denna synpunkt, om man betänkte, att många fall gaves, där positiva lagbud ej direkt vore tillgängliga, utan dömandet uteslutande skedde efter domarens egen prövning.

Av den utredning, som i motionerna förebragts samt av vad riksdagen ytterligare inhämtat, framgår tydligt önskvärdheten av att genom statens försorg ökade möjligheter beredas för en fördjupad forskning och förbättrad undervisning i internationell rätt än vad för närvarande är fallet.

För vinnande av detta ändamål synes i främsta rummet böra tillses, att vi här i landet måtte få tillgång till sådana sakkunniga, som kunna biträda med upplysningar icke blott åt Eders Kungl. Maj:t och ämbetsverken utan också åt allmänheten i fråga om de internationella rättsförhållandena. Såväl de internationella rättsförhållanden, vilka beröra nationerna såsom sådana — folkrätten — som den internationella privaträtten hava i våra dagar tillvunnit sig allt större betydelse på grund av folkens närmande till varandra på mångfaldigt sätt, och under sådana förhållanden kan det med skäl sägas vara en stor brist här i landet, att vi icke äga tillgång till verkliga experter på detta område. Beträffande sättet för erhållande av sådana experter kan detta mål tänkas nås icke blott genom inrättande av en professur, utan finnas många andra utvägar härutinnan, särskilt sådana som anvisas genom exempel från utlandet. Så har man i vissa länder anställt experter av ovan antytt slag icke blott i utrikesdepartementen, utan också i andra ministerier och i ämbetsverken. Vidare finnes det i åtskilliga länder hela institut, som hava till uppgift att bearbeta ämnen, fallande inom dessa rättsområden. Man skulle kunna tänka sig, att man även i vårt land upprättade ett institut för gynnande av studier på detta område, vare sig dess medlemmar slutligen komme att tillhöra institutet såsom ordinarie medlemmar eller saken ordnades på annat sätt. Man skulle kunna prisbelöna skrifter och giva stöd åt vissa forskningsuppgifter o. s. v.

På grund av vad sålunda anförts, får riksdagen anhålla, det täcktes Eders Kungl. Maj:t låta verkställa utredning rörande vidtagande av lämpliga åtgärder till befrämjande av vetenskaplig forskning och undervisning i ifrågavarande ämnen samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen må kunna föranleda.

Stockholm den 8 augusti 1914.

Med undersätlig vördnad.